

LUNDS UNIVERSITET
Språk-och litteraturcentrum
Litteraturvetenskap
Louise Ågren

SSLK01
Kandidatuppsats
2010-02-03

*Familjen H****

en studie om beskrivningen utav en kärleksrelation i Fredrika
Bremers roman i ett föränderligt litteratursamhälle

Handledare: Jenny Westerström

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	3
1.1 Syfte	3
1.2 Bakgrund	3
1.3 Avgränsningar	4
2. MATERIAL	5
3. TEORI & METOD	6
4. ANALYS	7
4.1 Romanens innehåll i korthet	7
4.2 Kapitel 1 Julies Bref. – Helene- Den Blinda. – Emilia. – Fästmännen	7
4.3 Kapitel 2 Fem dagar före bröllopet	9
4.4 Kapitel 3 Bröllopsdagen	11
4.5 Kapitel 4 Den blinda	14
4.6 Kapitel 5 Vår och kärlek	16
5. DISKUSSION	16
5.1 Avslutning	21
6. KÄLLFÖRTECKNING	23

1. INLEDNING

Fredrika Bremer räknas som den kvinnliga förgrundsgestalten inom svensk litteratur¹ och grundlade sitt rykte som romanförfattare med romanen *Familjen H****. Romanen gavs ut 1830 och fick ett mycket positivt mottagande av såväl andra författare som kritiker. Romanen *Familjen H**** anses vara den första svenska romanen i modernt avseende.²

1.1 Syfte

Mitt syfte med denna uppsats är att göra en tematisk analys, det vill säga att analysera en utav romanens kärleksförhållanden, nämligen den mellan huvudpersonen Emilia och hennes fästman Algernon. Detta kommer jag att koppla till frågan om huruvida Fredrika Bremers liv och 1800 talets samtidskontext kan ha påverkat och inspirerat romanens innehåll.

1.2 Bakgrund

Fredrika Bremer föddes den 17 augusti 1801 i Åbo. Hon växte upp som en högborgerlig societetsflicka på Årsta slott söder om Stockholm. Hennes uppväxt och uppfostran har haft stor betydelse för utformningen och av hennes romaner.³ Uppfostran har beskrivits som hård och strikt, vilket också är något som skildras i *Familjen H****. Hennes genombrott som författare kom i samband med utgivandet av *Familjen H**** som skildrar samma sorts högborgerliga miljö som Fredrika Bremer själv växte upp i.⁴ I romanen skildras familjelivet och dess företeelser vilka återkommer i samma skepnader i form av karaktärer, som den patriarkaliska fadern, den omtänksamma modern, en självständig och intellektuellt nyfiken flicka med flera.⁵

Utgivandet av *Familjen H**** 1830-1831 bidrar till att realismen börjar ta fart som strömning i det svenska litteratursamhället.⁶ Samtidigt börjar liberalismen och dess ideologi komma fram, samt även romanen som konstform börjar starkt etableras. Romanen skulle vara realistisk, det vill säga att den skulle skildra den sociala verkligheten som folk kände igen. Den kom att spegla den borgliga realistiska verkligheten, miljön och livsstilen och blev därigenom medelklassens litteratur. Den författare som introducerade den borgerligt

---

¹ Ulrika, Kärnborg, *Fredrika Bremer*, Stockholm 2001, s. 14

² Carina, Burman, *Bremer – En biografi*. Media Print, Uddevalla 2001, s. 67

³ Bernt Olsson & Ingemar Algulin, 1987/1995: *Litteraturens historia i Sverige*. Norstedts, Stockholm: s. 247

⁴ Bernt Olsson & Ingemar Algulin, 1987/1995: *Litteraturens historia i Sverige*. Norstedts, Stockholm: s. 247

⁵ Bernt Olsson & Ingemar Algulin, 1987/1995: *Litteraturens historia i Sverige*. Norstedts, Stockholm: s. 247-248

⁶ Bernt Olsson & Ingemar Algulin, 1987/1995: *Litteraturens historia i Sverige*. Norstedts, Stockholm s. 246

realistiska romanen i svensk litteratur var just Fredrika Bremer. En av Fredrika Bremers romaner, *Hertha* (1856) handlar om en kvinna som försöker bryta sig loss från en förnedrande uppväxtmiljö och samhällets hårda tyglar. I slutet av romanen målas det upp en vision om ett samhälle och värld där alla människor får och har möjlighet att leva som fria och självständiga människor.⁷

I dagens samhälle och genom dagens normer ses romanens ämne som något självklart medan det under dåtiden möttes av stark kritik och uppståndelse. Fredrika Bremer blev den självklara frontfiguren för den svenska kvinnorörelsen som också uppkallat sitt förbund efter henne.⁸ Under Fredrika Bremers livstid var hon en mycket uppburen författarinna som också var känd internationellt. Detta rykte lägger också grunden för internationell uppmärksamhet när det gäller svenska författarinnor vilket sträcker sig fram till Selma Lagerlöf.⁹

1.3 Avgränsningar

Jag har valt att begränsa uppsatsen till Fredrika Bremers roman, *Familjen H****. Detta eftersom det är hennes debutroman och efter att ha läst bakgrundsfakta om romanen och om Fredrika Bremers debut väcktes mitt intresse för romanen och dess innehåll.

Det material som kommer att vara i fokus för uppsatsen är romanen som helhet men framförallt en närläsning av fem utvalda kapitlen. Förutom detta kommer jag att använda mig av en biografi och samtidshistoria kring tiden och samhället Fredrika Bremer levde och verkade i.

Jag har valt att avgränsa mig till samtidshistorien som rör tidsperioden då Fredrika Bremer levde, det vill säga från år 1801-1865. Detta för att det är speciellt intressant att se vad som kan ha påverkat och inspirerat till innehållet i romanen i förhållande till hur samhället såg ut under denna tid. Min avgränsning till att endast närläsa fem kapitlen av romanen är gjord på grund av att metoden närläsning är svår att göra på romaner. Detta eftersom romaner innefattar mer text än till exempel en novell eller dikt. Valet att också endast välja ut fem kapitlen är också på grund av tidsbegränsning. De kapitlen som är utvalda är valda på grund av dess innehåll eftersom syftet är att fokusera på Emilia och Algernons relation då det finns mest att analysera i dessa kapitlen. De specifika kapitlen som är valda för undersökningen är följande, Julies Bref där flera delar ingår, Helene, Den Blinda, Emilia och Fästmännen,

---

⁷ Bernt Olsson & Ingemar Algulin, 1987/1995: Litteraturens historia i Sverige. Norstedts, Stockholm, s. 250

⁸ Bernt Olsson & Ingemar Algulin, 1987/1995: Litteraturens historia i Sverige. Norstedts, Stockholm s. 251

⁹ Bernt Olsson & Ingemar Algulin, 1987/1995: Litteraturens historia i Sverige. Norstedts, Stockholm, s. 252

andra kapitlet är Fem dagar före bröllopet, det tredje är Bröllopsdagen, det fjärde, Den Blinda och slutligen det femte, Vår och kärlek.

2. MATERIAL

I detta kapitel kommer materialet som ligger till grund för undersökningen att beskrivas. Det material som huvudsakligen kommer att undersökas i den här uppsatsen är Fredrika Bremers roman, *Familjen H****. Uppsatsens fokus kommer att vara temat relationer med fokus på Emilia och Algernons relation och hur detta gestaltas och berättas om i romanen. Romanen gavs ut år 1830 och publicerades i andra respektive tredje häftet inom den större samlingen texter, *Teckningar utur Hvardagslifvet* som gavs ut under åren 1830-1831.

Romanen som jag har valt att använda är utgiven av forskaren och universitetslektorn vid Göteborgs Universitet, Åsa Arping och SVS, Svenska Vitterhetssamfundet med inledning och kommentarer. Utgåvan innehåller en inledning skriven av Åsa Arping, där allmänna fakta om romanen beskrivs. Därefter står det att läsa om romanens tillkomst, utgivning, mottagande, forskning samt kommentarer från Fredrika Bremer själv. Dessa delar kommer att användas i undersökningen, eftersom kunskap kring romanen är väsentliga för analysen och också ett hjälpmedel i närläsningen av romanen.

Utöver romanen med dess tillhörande fakta kommer jag att använda mig av författaren och docenten i litteraturvetenskap, Carina Burmans biografi om Fredrika Bremer och hennes liv. I biografien framställs utförligt Fredrika Bremers liv, alltifrån hennes uppväxt till hur romanen kom till och togs emot i samhället. I biografien redogörs det dessutom kring hur samhällets och dess normer såg ut. Den beskriver till exempel vad som förväntades av flickor i 1800-talets Sverige.

Förutom detta har jag valt att använda författaren och journalisten Ulrika Kärnborg och hennes beskrivning av Fredrika Bremer där det står att läsa en hel del om Fredrika Bremers liv och forskning kring hennes liv. Jag kommer också att använda mig av litteratur som talar om kvinnor och dess litteraturhistoria för att få reda på hur litteratursamhället såg ut för kvinnliga författare och då med Fredrika Bremer i fokus. De två böckerna som jag har valt är Eva Hættner Aurelius, *Inför Lagen – kvinnliga svenska biografier* och Madeleine Gustafsson, "Vägen ut". Om Fredrika Bremer I Kvinnors Litteraturhistoria. I denna ovan nämnda litteratur tror jag mig finna den fakta som behövs för att besvara min frågeställning.

3. TEORI OCH METOD

Här kommer det teoretiska perspektivet och metoder som ligger till grund för den här uppsatsen att beskrivas.

Det finns vissa drag i romanen som påvisar att det finns ideologiska mönster och samhällsnormer som kan ha påverkat romanen och dess innehåll. Den här uppsatsen kommer att undersöka och se vilka ideologiska mönster och normer som fanns under Fredrika Bremers liv.

I *Familjen H**** finns ett berättarperspektiv i form av en berättarröst som också medverkar som en karaktär i romanen i form av Beata Hvardagslag. Berättarrösten talar återkommande i texten direkt till läsaren vilket sker med ett du - tilltal och alla yttranden som sker från Beata Hvardagslag är i jag- form.

Romanen är skriven av en 1800-tals författare och det är i princip en självklarhet att författaren utgår ifrån sin egen kontext och samtidigt utgår ifrån att läsaren är inom samma kontext. Berättarrösten riktar sig återkommande till sina läsarinor,¹⁰ vilket tyder på att det är en kvinnlig publik som åsyftas. De i samhället som läste böcker var kvinnor i hemmen och generellt talade de aldrig om vad de läste och vad de tyckte om det.¹¹

Metoden som jag har valt att använda är närläsning som finns inom nykritiken och dess teori. Jag ämnar besvara min frågeställning genom att använda närläsning som innebär att ta fasta på de väsentliga sakerna i texten och se på hur förhållandet ser ut mellan texten och författarens liv. Närläsning är en neutral metod som analyserar textens viktigaste egenskaper för att få fram det väsentliga som ska belysas. Den andra metoden som jag kommer att använda är den biografiska metoden. Den biografiska metoden innehåller tre olika delar som alla tre samverkar och är knutna till varandra. De tre delarna är, författare, text och läsare. Paul Tenngart, lektor i litteraturvetenskap beskriver i sin bok, *Litteraturteori* dessa ovan nämnda metoder och bland annat hur det under litteraturens 1800-tal var relationen mellan författare och text i fokus. Detta visar på att den biografiska metoden är lämplig för den här studien.

---

¹⁰ Fredrika Bremer, *Familjen H****, 1830, s. 112

¹¹ Ulrika, Kärnberg, *Fredrika Bremer*, Stockholm 2001, s. 17

4. ANALYS

I detta avsnitt kommer romanen, *Familjen H**** och de tidigare nämnda utvalda kapitlen att analyseras enligt metoden och teorin som är beskriven i kapitel tre. Teori och metod kommer båda att användas i den tematiska analysen av de fem utvalda kapitlen i romanen. Jag har valt att först redogöra för romanens handling i korthet för att sedan redogöra för varje kapitel innehåll för sig för att sedan analysera kapitlen i diskussionen.

4.1 Romanens innehåll i korthet

I *Familjen H**** berättas om en högborgerlig familj bestående av fader Översten, modern som kallas för Hennes nåd, tre söner, tre döttrar och en fosterdotter.

Romanen innehåller ytterligare en karaktär i form av Beata Hvardagslag som också är romanens aktiva berättarröst. Beata kommer som en vän till familjen för att hjälpa till med det stundande bröllopet och diverse sysslor. Dottern Emilia är förlovad och ska snart gifta sig, men har börjat tvivla på om hennes val är rätt. Hennes kval är orimliga i allas ögon, eftersom hennes blivande man, Algernon inte skulle kunna vara mer sympatisk. Detta ger dock en föraning om hur utsatta de unga männen och kvinnorna var när de aldrig ingående fick lära känna varandra.

Den ena av de tre systrarna, Julie bryter sin förlovning efter att ha insett sin fästmans brister. Därefter förälskar hon sig i Professor L*** som hon sedan också gifter sig med. Här finns likheter mellan Julie och Emilia, då Julie kan tänkas ha blivit påverkad av Emilias tvivel som gjort att hon själv börjat tvivla på sin tillkommande.

Den äldste sonen Carl blir även han förälskad och kvinnan han förälskat sig i beundras av alla. Dock anses hennes familj vara olämplig vilket gör att de två tillsammans är otänkbart. Kärleken är inte enkel och definitivt inte lättare i 1800-talets Sverige. Omöjlig kärlek uppstår både för Carl men också i stor utsträckning för den blinda fosterdottern Elisabeth. Hennes känsloliv vilar på en skör tråd och hennes sinne beskrivs som väldigt instabilt.

4.2 Kapitel 1 Julies Bref. – Helene- Den Blinda. – Emilia. – Fästmännen.

Kapitlet inleds med berättarrösten Beata Hvardagslag. Hon talar återkommande direkt till läsaren. Berättarrösten talar om hur historien fortskrider för att ge vägledning till läsaren.

Därefter presenteras det brev som mottagits av Beata, där Julie i *Familjen H**** skriver till henne för att be om hjälp inför ett stundande bröllop.

Vidare i brevet berättar Julie om hennes äldre syster Emilia, som är den flicka som ska gifta sig. Emilia har växt upp som en älskvärd, ung kvinna men som i sitt liv har haft det svårt att välja en make. Emilias höga krav gör det svårt för flera av de potentiella fästmännen som uppvaktar henne att fånga hennes uppmärksamhet. Småsaker som gör att den ena fästmannen avfärdas efter den andra. Småsaker som att de anses vara för sentimentala, inte äter kött då hon tror sig svälta i ett liv med en sådan man. Den ena efter den andra är antingen för hård, stor i kroppen eller har något annat utseende eller egenskap som Emilia inte tycker faller henne i smaken.

Till slut berättar Julie vidare i sitt brev, kommer den tolfte mannen i ordningen, vid namn Algernon som lyckas fånga Emilias intresse. Därefter förlovar sig paret och ett datum för bröllop bestäms av fadern. Dock uppstår det snart problem då Emilia börjar ifrågasätta sitt val av make. Hennes ångest växer sig allt starkare allteftersom bröllopsdagen närmar sig.

Emilia blir mer och mer övertygad om att hon kommer att bli olycklig på grund av hennes val av make resten av sitt liv. Hon ifrågasätter att hon och Algernon endast har känt varandra två år och litar inte på att det är tillräckligt länge. Julie försöker prata Emilia till rätta. Julie är optimisten som förespråkar Algernon till hans fördel, medan Emilia är pessimisten som tror ont om alla.

Emilia har uppenbarligen höga förväntningar på sin blivande make som kan ses som orimliga då alla människor har för och nackdelar. Trots sin ångest älskar Emilia Algernon men kan ändå inte bestämma sig för vad hon vill. Hon erkänner för Beata att hon inte riktigt känner Algernon så väl som hon skulle vilja. Hon skulle vilja att de båda kunde åka iväg på en längre resa för att få tid att lära känna varandra bättre. Emilia velar inför bröllopet och mår dåligt över att allt verkar hända utan att hon själv har någon kontroll över det. Till slut är det fadern i huset som ser till att Emilia kommer till altaret.¹²

Före bröllopet gör alla i familjen sitt bästa för att distrahera Emilia i hennes tankar så mycket som möjligt. De kommer överens om att alla ska göra sin del för att få henne på bättre tankar. Trots Emilias tvekan och ångest både älskar och beundrar hon Algernon. Beata hävdar att allting kommer att bli bra och ordna sig, vilket paradoxalt nog Emilia också vet. Julie fortsätter i sitt brev till Beata att hon själv är förlovad med sin Arvid, men att hon samtidigt inte förstår hur hon kan ha lovat bort sig från sina föräldrar, för att bli hustru men hon känner

---

¹² Ulrika, Kärnborg, *Fredrika Bremer*, Stockholm 2001, s. 39

att Arvid är oemotståndlig. Julie nästan ursäktar sig med att hennes far har den yngsta system Helene kvar, som enligt henne aldrig kommer att gifta sig. Till sist i sitt brev ber hon Beata att komma till familjen fortast möjligt.¹³ Hon skriver också att hon är väldigt orolig för Emilia på hennes vägnar, då hon bland annat är orolig för att hon av sin ångest ska bli blek och ful den dagen då Algernon kommer. Julie beskriver sin stora oro och ser att Emilia blir till en annan person när hon är ledsen än mot vad hon är annars.

Den yngsta system Helena anser att det är Emilias ungdomsvänners olyckliga äktenskap som delvis har orsakat Emilias tvivel. Detta har gjort att hon fruktar äktenskapet och att hon aldrig skulle hitta modet att våga bli lycklig själv.¹⁴ Emilia står inför sin äktenskapliga förbindelse som hon tror att det hade varit bättre att aldrig ingå. Tiden som återstår innan denna förbindelse och som passerat har fått henne att inse att hennes fruktan har en grund. Hon anser att ingenting ska kunna hindra henne från att upphäva denna förbindelse och då undvika olycka i resten av sitt liv. Hon jämför med ett lyckligt äktenskap då det finns en himmel medan hon som är på väg in i ett olyckligt finner ett helvete.¹⁵

Algernon ska komma på besök till familjen och inför detta besök vägrar Emilia göra sig fin för sin fästman, hon insisterar mot Julies förtret, att ta på sig en ful klänning som inte alls klär henne. Emilia är orolig för Algernons känslor och om han verkligen älskar henne och att det handlar om äkta kärlek. Hon ifrågasätter igen och igen om sitt val och fumlare i mörkret efter svar. Hon anser att deras själar inte passar ihop och att de båda riskerar att bli olyckliga och att Algernon inte är redo för äktenskapet då han enligt henne, kan ha förvillat sig i sina känslor.¹⁶ Algernon beskrivs ha ett utmärkt utseende som passar en man, han utstrålar manlighet, godhet och skarpsinnighet. Han är lång och har vackra drag och den mest lämpliga hållning.¹⁷ Emilia uttrycker en slående kommentar i slutet av kapitlet, då hon önskar att hon redan vore gift då hon nu hade undvikit all oro om tanken på att gifta sig. Hon har ångest för att hon har valt fel make och kommer att bli olycklig som gift, men samtidigt vill hon vara gift, trots detta.

4.3 Kapitel 2 Fem dagar före bröllopet

Bröllopsdagen kommer allt närmare och Emilias ångest och tvivel är minst lika stor som förr. Fem dagar före bröllopet vaknar hon och utropar att det återstår endast ynka fem dagar

---

¹³ Fredrika Bremer, *Familjen H*****, Stockholm 2001, s. 18

¹⁴ Fredrika Bremer, *Familjen H*****, Stockholm 2001, s. 24

¹⁵ Fredrika Bremer, *Familjen H*****, Stockholm 2001, s. 27

¹⁶ Fredrika Bremer, *Familjen H*****, Stockholm 2001, s. 30

¹⁷ Fredrika Bremer, *Familjen H*****, Stockholm 2001, s. 31

till den förfärliga dagen.¹⁸ Enligt dåtidens traditioner var det fästmannens uppgift att skicka presenter till sin fästmö, detta ogillades dock av Emilia som inte tyckte om denna sed.

Frågan är om Emilia inte tycker om det på grund av all sitt tvivel eller om hon inte tycker om själva traditionen. Hon menade att seden gör kvinnan till en handelsvara som mannen köper.¹⁹ Emilia rör inte på någons försök att se Algernon som en bra man för henne, inte heller han själv lyckas med detta då hans presenter bara har negativ inverkan på henne. Hon anser att han har slösat när det gäller presenterna och hoppas att han inte är en slösare. Julie däremot jublar och tycker presenterna är förtjusande, om hon gör detta för att det är enligt seden att vara tacksam eller troligtvis för att försöka påverka Emilia än en gång. Beata gör också sina tappra försök att påverka Emilia i en positiv riktning genom att kommentera Algernons goda utseende. Detta slår bakut direkt då Emilia replikerar med att något av det gräsligaste hon vet är en man som är förtjust i sin egen person.²⁰

Endast ett par dagar före bröllopet kommer Algernon på besök för att äta middag med hela familjen. Emilia är inte alls på humör och sitter vid middagsbordet med en dyster min. Det visar sig att Algernon inte tycker om Emilias favoriträtt som serveras som middag, vilket Emilia genast lägger märke till och ännu ett skäl till att de inte på nåt sätt är lika. Emilias äldre bror, Carl ber henne snällt och vänligt att mjukna upp och bjuda in sin fästman i ett samtal och en kyss, samt att ge Algernon en chans att visa sin kärlek. Emilias blick når Algernon och det anas en vilja om försoning i hennes blick.²¹ Under kommande dag blir de älskade sams, ingen vet riktigt hur och knappt de själva.²²

Dagen innan hade Emilia lovat Algernon att följa med honom på en tur med en släde, dock när han kommer vägrar hon och önskar att stanna hemma och detta utan en uppenbar anledning. Algernon blir upprörd och åker själv därifrån.²³ Emilia blir tårögd när hon ser hans ilska och Beata konstaterar att det endast handlar om att vi alla har svagheter och visar känslor. Beata menar att det är för mycket begärt att en ung man ska kunna behålla sitt lugn då den ena besvikelsen följer den andra.²⁴ Beata håller sedan ett tal till Emilia där hon förklarar för henne att om hon istället för att göra Algernon upprörd gör något gott och bra för honom, eftersom de alla ser hur mycket han faktiskt påverkar henne positivt, så skulle han

---

¹⁸ Fredrika Bremer, *Familjen H****, Stockholm 2001, s. 32

¹⁹ Fredrika Bremer, *Familjen H****, Stockholm 2001, s. 32

²⁰ Fredrika Bremer, *Familjen H****, Stockholm 2001, s. 32

²¹ Fredrika Bremer, *Familjen H****, Stockholm 2001, s. 34

²² Fredrika Bremer, *Familjen H****, Stockholm 2001, s. 34

²³ Fredrika Bremer, *Familjen H****, Stockholm 2001, s. 35-36

²⁴ Fredrika Bremer, *Familjen H****, Stockholm 2001, s. 37

aldrig vara argsint mer.²⁵ Emilia har som tidigare nämnts varit orolig och haft ångest för att hon och Algernon inte har haft tid att lära känna varandra tillräckligt bra och när hon väl får chansen att spendera egen tid med Algernon tackar hon nej. Då tappar Algernon lusten vilket i sin tur konstigt nog, gör Emilia upprörd. Emilia verkar ha orimliga krav på Algernon som han har svårt att leva upp till.

Trots att Beatas var nöjd med sitt lilla tal hade det ingen större inverkan på Emilia som fortfarande ser olycklig och ledsen ut.²⁶ Senare på kvällen är det dags för middag och Algernon återkommer till familjen. Emilia är fortfarande nedslagen och är rädd för att ta första steget till att försonas med Algernon. Hon gör dock sina försök genom att visa Algernon uppmärksamhet vid middagsbordet. Emilia får dock inget gensvar på sina försök och känner sig sårad. Både Emilia och Algernon har förväntningar på varandra om hur de ska bete sig mot varandra, vilket inte verkar fungera. Mellan dem pågår väldigt lite kommunikation och de får inte tillfälle att umgås bara de två. Emilia är rädd vilket också Algernon verkar vara. De är rädda för vad som väntar dem, vad framtiden har att ge. De vet inte tillräckligt om varandra och är osäkra på sin val. De skapar tvivel hos varandra genom sina beteenden och folk runtomkring gör det inte lättare för dem.

Båda två gör sina tappra försök att känna samhörighet med varandra men lyckas inte på ett bra sätt och då främst Emilia som är i stor förvirring. De försöker båda genom sina försök att göra det bästa av den situationen som de är i, men av någon anledning lyckas inte försöken. Eftersom deras val var begränsade efter att äktenskapskontraktet var signerat och datum för bröllop var bestämt är det synd att deras försök inte lyckas.

4.4 Kapitel 3 Bröllopsdagen

Bröllopsdagen var kommen, denna förskräckliga dag. Emilia stiger upp och tittar ut genom fönstret där en mörk himmel täckt av moln visar sig. Emilia suckar då hon tycker att en ljusblå himmel och solsken skulle ha gjort dagen gladare. Hela familjen känner den här dagen av den dystra stämningen som vädret också bidrar till. Översten är mer allvarsam än vanligt, Hennes nåd ser bekymrad ut vilket smittar av sig på de övriga familjemedlemmarna. Oron är i form av omsorg om Emilia inför hennes bröllopsdag och kommande äktenskap. Hennes bror, Carl är heller inte glad och systemen Helenas ansikte vittnar om vemod.²⁷ Julie

---

²⁵ Fredrika Bremer, *Familjen H****, Stockholm 2001, s. 37

²⁶ Fredrika Bremer, *Familjen H****, Stockholm 2001, s. 37

²⁷ Fredrika Bremer, *Familjen H****, Stockholm 2001, s. 40

beter sig också annorlunda denna dag då hon har svårt att förstå varför början på denna bröllopsdag är så dystert när den enligt henne borde vara fylld av skratt.²⁸

Emilia står senare i sin brudklänning och betraktar sig själv i spegeln, medan hennes systrar konstaterar hur vacker hon är. De vill dock göra allt för att hon ska le, men Emilia påstår att hon inte kan se glad ut eftersom hon inte är lycklig. Systrarna Julie och Helene undrar nästan förtvivlat vad de kan göra åt saken, och de menar att det här giftermålet är lika mycket Emilias egen önskan som deras. De menar att allt vad det sunna förnuftet kan bedöma kommer hon att bli lycklig. Systrarna menar väl och försöker få Emilia att se att äktenskapet inte är något att vara rädd eller känna ångest för. I efterhand när vigseln har ägt rum får jag en känsla av att systrarnas taktik om att få Emilia glad och positiv faktiskt har gjort resultat. Detta eftersom Emilia och Algernon faktiskt genomför vigseln. Systrarna och även till viss del Beata, talar sig varma om att Algernon har ju de förnämaste egenskaper och han älskar ju henne och var skulle hon annars kunna hitta en make som är omtyckt av deras föräldrar. Återigen går det att konstatera att föräldrarnas åsikt och tycke spelade stor roll i valet av make. Dock menar Emilia att hon står inför ett val som kommer att ändra hela hennes identitet, att lämna sina föräldrar och syskon som hon älskar så högt, och allt detta för en man vars hjärta hon inte känner.²⁹ Det är idag, säger Emilia som hennes öde kommer att avgöras och då hennes frihet kommer att tas ifrån henne. Hon ger sedan sina systrar rådet att aldrig gifta sig. När sedan Emilias far kommer in i rummet där hon står i sin brudklänning ändras hennes känsla i mötet med sin fars blickar. Hennes fars blickar gav tecken om beundran och kärlek som smittade av sig på henne. Det framkallade ett leende hos Emilia och hon blev då så vacker som de alla, speciellt Julie hade hoppats på.³⁰

I nästa stycke kommer berättarrösten Beata in och berättar för sina läsarinor om den smakfulla och eleganta klänningen som Emilia bär. Hon beskriver dess utseende och hur Emilia ser ut i denna kreation. För ett ögonblick förändrades både Emilias inre och även några solstrålar sticker fram ur molnen utanför.³¹ Lyckan blir dock kortvarig, när Emilia kommer ner till den övriga familjen och ser de alla som hon snart ska behöva lämna kommer tårarna igen. Framför allt är det Julie som framstår som den i familjen som är mest bekymrad över Emilia och hennes beteende. Hon iakttar Emilia ständigt och lägger hela tiden märke till hur hon ser ut. Det handlar troligen om syskonkärlek, att Julie så otroligt gärna vill att Emilia ska vara lycklig och kanske också om en övertygelse om, att hon också kommer att bli det

---

²⁸ Fredrika Bremer, *Familjen H****, Stockholm 2001, .s. 41

²⁹ Fredrika Bremer, *Familjen H****, Stockholm 2001, .s. 43

³⁰ Fredrika Bremer, *Familjen H****, Stockholm 2001, s. 43

³¹ Fredrika Bremer, *Familjen H****, Stockholm 2001, .s. 44

tillsammans med Algernon. Det som Fredrika Bremer lyckas bra med att beskriva i bland annat det här kapitlet är att förmedla en känsla och kanske också ett budskap till läsaren. Budskapet om de faror som äktenskapet som förbindelse kan ha.³²

Det närmar sig tiden för bröllopet och Algernon förväntas komma tidigt men hörs inte av. Hennes nåd, Emilias mor är ytterst orolig och kastar oroväckande blickar mot dörren. Under tiden blir Emilia blekare och blekare, samtidigt som hennes blick är långt ifrån dörren.³³ Julie ser hur hennes bror Carl försöker distrahera Emilia genom att försöka muntra upp henne, men utan resultat. Det faktum att alla i familjen, speciellt Julie gör allt för att Emilia ska bli glad och vara nöjd med sitt val av make, de vill de så otroligt gärna. Anledningen tycks vara att det tog lång tid för Emilia att välja en make till sig och att de helt enkelt tröttnade på att vänta längre. Samtidigt är de alla bekymrade för henne men låter henne ändå genomföra bröllopet. Om detta är av plikt till fadern och resten av familjen kan det spekuleras om. Till slut kommer Algernon och hans anledning till hans sena ankomst är att han har haft tandvärk och varit tvungen att dra ut en tand. Han ursäktar sig också till Emilia för förseningen.

Det är tid för vigseln att börja och alla gäster är samlade. Alla väntar nu på brudens inträde och Emilia vill inte komma, hon vill inte gifta sig. Hon anser fortfarande att de inte känner varandra tillräckligt bra och att de inte passar för varandra.³⁴ Emilia vill avbryta bröllopet och skiljas åt eftersom hon anser att det är den bästa lösningen. Hon ber sin bror Carl att gå och hämta Algernon för att hon själv vill förklara allt, att det inte är för sent att ändra sig. Emilias far kommer till slut för att hämta in henne för att genomföra vigseln. Emilia följer snällt med och vigseln genomförs. Under vigseln sjuder ett lugn över Emilia allt eftersom tiden går. Algernon och Emilia är nu för alltid förenade. Emilia är nu förvandlad till en ung, lycklig brud.³⁵ Julie känner sig lättad över att allting till slut gick bra. Översten konstaterar att nu är hon fast och kan inte säga nej något mer. Då svara Emilia med att det skulle hon inte heller vilja. Fadern har en stark auktoritet och alla i familjen och då speciellt Emilia, har stor respekt för sin far och hans vilja. Hans ord verkar vara lag i det här sammanhanget.

Efter vigseln sitter Emilia och Algernon och samtalar, omgivningen iakttar dem och är glada. Berättarrösten, Beata kommer in här och påstår att allt tvivel och alla missförstånd mellan det nygifta paret nu är som bortblåsta. Beata konstaterar att ett ljus lyser över de

---

³² Ulrika Kärnborg, *Fredrika Bremer*, Stockholm 2001, s. 39

³³ Fredrika Bremer, *Familjen H****, Stockholm 2001, s. 44

³⁴ Fredrika Bremer, *Familjen H****, Stockholm 2001, s. 47

³⁵ Fredrika Bremer, *Familjen H****, Stockholm 2001, s. 50

nygifta och de verkar vara lyckliga och en känsla av glädje och välmående sprider sig till gästerna.³⁶

Det uppstår en ganska livlig diskussion om huruvida kvinnor ska läsa romaner och om huruvida det är skadligt för dem eller inte. Algernon och Emilia är av samma mening att det kan vara skadligt, därför är det bättre att avstå helt. De menar att det är bättre att läsa ingenting alls än att läsa romaner, vilket Julie blir alldeles förfärad över. Professor L***, en vän till familjen håller en längre redogörelse om att goda romaner, det vill säga sådana romaner som beskriver den sköna naturen och berättelser om människors kärlek. Romaner är enligt Professorn till för unga människor att lära sig om sig själva och sina medmänniskor. Julie som instämmer i detta spritter av glädje och omfamnar Professor L*** och tackar honom. Professorn agerar Fredrika Bremer i det här fallet om vad hon personligen känner.³⁷ Det är intressant i det här avsnittet hur Fredrika Bremer lägger in en diskussion om romanen som en del av berättelsen och skapar nästan en diskussion mellan läsaren och karaktärerna.

4.5 Kapitel 4 Den blinda

I det här kapitlet följer en monolog från Elisabeths sida om sitt liv och allt hon upplevt. Alla karaktärer i romanen tar väldigt väl hand om varandra och bekymrar sig ofta för varandras hälsa. Det är inte bara tydligt i samband med Emilias bröllop utan också när till exempel Beata blir sjuk i lungdot. Då ordinerar en så kallad mjölkkur samt att hon ska promenera. Beata inser dock att det också handlar om att ordna en följeslagerska åt Elisabeth, fosterdottern i familjen som är dotter till Överstens bror. Beata spenderar en hel del tid med Elisabeth och får erfara hennes märkliga humör och ser henne lida. Hon vill gärna trösta henne men vet inte hur. Elisabeth har många känsloutbrott där hon viftar med armarna och gör häftiga rörelser, precis som att hon försöker trycka bort något från sig själv.³⁸ När Elisabeth märker att hon och Beata börjar komma varandra nära och bli vänner ser hon det som att Beata tycker synd om henne, vilket hon absolut inte vill att någon ska göra.

Elisabeth verkar instabil och förvirrad över sina känslor. Beata anar starka och skakande känslor som döljer sig under ytan. Hon gör uttalanden om att hon hade kunnat bidra med så mycket mer för världen, än att bara vara den svaga varelse hon anser att hon är. Hon ser sig själv som mycket olycklig och utan frihet. Elisabeth pratar om att hade hon varit en man hade

---

³⁶ Fredrika Bremer, *Familjen H****, Stockholm 2001, s. 51

³⁷ Ulrika Kärnborg, *Fredrika Bremer*, Stockholm 2001, s. 41

³⁸ Fredrika Bremer, *Familjen H****, Stockholm, 2001, s. 94

hennes hjärta brunnit klart, medan det nu bara återstår en oerhört olycklig kvinna. Hon menar att hon hade vingar att flyga med, men har inte lyckats hålla sig flygande utan har nu fallit.³⁹

Elisabeth talar till världen omkring sig som är full av harmoni, skönhet och sång. En värld som omger henne med sina armar. Elisabeth pratar också om fäderneslandet Sverige och sin kärlek till det. Hon höjer Sverige och dess jord till skyarna och hyllar det.⁴⁰ Det verkar som att man under den här tiden var stolt över sitt land och var man kom ifrån och något man skulle ta till vara på. Elisabeth talar vidare om de plågor som drabbat fosterlandets vänner, alla de grymheter som gjort att människor har lidit i alla tider.⁴¹ Allt lidande skapade dock hänryckande känslor hos henne. Människor runt omkring henne skrattade och förlöjligade henne. Efter en tid blev hennes värld åter vardaglig och hennes sinne stillades till som det var förr. Det enda som var som det innan var hennes hjärta som ville leva och verka. Hon ville som leva och erövra livets lysande höjder som hon uttrycker det, som aldrig förr.⁴² Elisabeth berättar om sin fars död och att han aldrig älskade henne, aldrig förstått henne eller gjort henne lycklig, hade bara hennes mor levt hade hon älskat henne. Hennes farbror, Översten tar sedan hand om henne och in i sin familj. Han blev hennes allt säger hon.

Elisabeth berättar vidare om sin förlovning med en man och ett bröllop som förbereds och genomfördes. Dock efter vigseln drar hon sig undan och alla letar desperat efter henne. Hon tar sitt pick och pack och reser iväg till en av Sveriges hamnstäder.⁴³ Elisabeth fortsätter berätta att hon ville till Amerika, bara långt bort. Innan avresan till det främmande landet blir hon stoppad och skickad till dårhuset.

Medan Elisabeth och Beata sitter och samtalar i en park på en bänk, kommer plötsligt Översten och sätter sig bredvid Elisabeth och håller henne nära sig. Detta är första gången som Beata ser en antydning till ömhet från Överstens sida. Sedan kommer också Hennes nåd och de tar med sig Elisabeth ifrån parken och hem igen. Från denna dag förändrades Elisabeths sinnestämning ytterligare och hon blev mer orolig. Hennes hälsa påverkade också resten av familjen speciellt Överstens humör.

I slutet av kapitlet pratar Beata i form av berättarrösten till sina läsare. Detta sker som en slags övergång för att föra läsarnas blick från ett kapitel till nästa.

---

³⁹ Fredrika Bremer, *Famillen H****, Stockholm, 2001, s. 96

⁴⁰ Fredrika Bremer, *Famillen H****, Stockholm, 2001, s. 97

⁴¹ Fredrika Bremer, *Famillen H****, Stockholm, 2001, s. 97

⁴² Fredrika Bremer, *Famillen H****, Stockholm, 2001, s. 98

⁴³ Fredrika Bremer, *Famillen H****, Stockholm, 2001, s. 100

4.6 Kapitel 5 Vår och kärlek

I detta kapitel består vår och kärlek av en kortare monolog av Beata som berättar om och betraktar det hon ser. Hon talar om våren och kärleken, solens strålar, leenden och den blåa himlen. Hon vill sjunga för våren och kärleken, ungdomen och glädjen.⁴⁴ Mitt i hennes beskrivning förklarar hon att hon blir alldeles svimfärdig av sin beskrivning och måste således ta en paus. Beata beskriver vad som antas är kärleken och vårens värme, att det är detta som gör att man som människa gör sig besvär för ingenting, springer runt omkring, att man inte ser klart och fångar sin lycka. Beata ser åt vilket håll hennes penna är på väg, att den börjar skena iväg från henne. Hon säger att hon lät sina blickar uppfatta vardagen omkring henne likt hennes ungdomsminnens vingar.⁴⁵ Beata menar att hade hon sansat sig i tid hade hon kunnat ge läsaren vägledning för att se en vår och en kärlek, fast en make aldrig funnits, utom kanske i Arkadien. I sin fantasi målar hon upp en värld där målaren och författaren spelar rollen som solstrålar och ger alla ting liv och färg, där de låter tingen gnistra mer dramatiskt. I samband med denna insikt går hon med ett lugn tillbaka till rollen av solstråle och låter klarheten och insikten vara en sann framställning av vår och kärlek.

. Kapitlet avslutas med att Beata återigen talar till läsaren för att gå vidare i berättandet.

5. DISKUSSION

Syftet med uppsatsen var att göra en tematisk analys av kärleksförhållandet mellan Emilia och Algernon i romanen *Famillen H**** av Fredrika Bremer. Syftet var också att analysera detta utifrån Fredrika Bremers eget liv och samtidskontext. Det som jag kan konstatera efter att ha studerat Fredrika Bremers liv och författarskap är att romanen *Famillen H**** och dess innehåll är inspirerat och påverkat av hennes eget liv och samtid. Detta eftersom det går att se tydliga kopplingar mellan hur litteratursamhället såg ut och hur det beskrivs i romanen.

Genom att närläsa dessa fem ovan beskrivna kapitlen med fokus på Emilia och Algernons relation, samt att titta på samtidskontexten har jag kommit fram till följande.

De fem kapitlen är väldigt detaljerat skrivna. Det är ett målande och beskrivande språk med många referenser till naturen och jorden. Som läsare idag är det en aning tidskrävande att läsa på grund av det något komplicerade språket. Romanens språk är vackert och det är liksom resten av kapitlen målande, men det skiljer sig ändå på så sätt att det är en glad och

---

⁴⁴ Fredrika Bremer, *Famillen H****, Stockholm, 2001, s. 108

⁴⁵ Fredrika Bremer, *Famillen H****, Stockholm, 2001, s. 110

positiv beskrivning medan många delar av romanen ibland känns sorgliga och mörka. Det görs många jämförelser och metaforer om jorden, världen, naturen och fäderneslandet.

Det jag har lagt märke till i min närläsning av romanen är att beskrivningen av ämnena det sker utifrån kvinnans perspektiv. När Algernon och Emilia ska gifta sig är det utifrån Emilias perspektiv läsaren får följa hennes vända. Det beskrivs i liten skala om hur Algernon känner sig, det enda som berättas om är hans ansiktsuttryck. Vikten har lagts på Emilia och hennes känslor, troligen för att belysa kvinnan som den hade störst press på sig hemifrån.

Emellertid kan man ana Algernons tvekan och även försök till att förbättra deras situation. Han försöker, sträcker ut en hand till Emilia men hon väljer att inte ta den. När de sedan trots allt gifter sig blir allting frid och fröjd. Det som slår mig här är att Fredrika Bremer troligen ville visa på äktenskapets faror men också att hon tyckte att sättet det skedde på var fel, men att det samtidigt fanns möjlighet till lycka.

Famillen H*** är ett exempel på en idealfamilj som skildras av en utomstående berättarröst, Beata. Genom att använda Beata som en berättarröst skapade Fredrika Bremer en utmärkt berättarinsats enligt Kärnborg (2001) som menar att, vad är väl bättre än att låta en hushållerska studera *Famillen H**** s för och nackdelar.⁴⁶ Fredrika Bremer gestaltar Beatas ankomst till huvudstaden, Stockholm. På vägen möter hon en tulltjänsteman, då det fortfarande under 1820 talet fanns tullar in till städerna.⁴⁷ Tulltjänstemannen är kall, frusen och röd om näsan och detta ställs i kontrast till värmen som Beata möter när hon välkomnas in i *Famillen H****s hem.⁴⁸

Romanen innehåller känslomässiga delar som växlas med humor⁴⁹ och innehållet betraktades som något nytt.⁵⁰ Utöver detta är också *Famillen H**** en metaroman, vilket betyder att det är en text som diskuterar både kring tillkomsten av texten och i sin roll jämfört med andra texter.⁵¹ Berättarrösten Beata Hvardagslag är inte bara den som för berättelsen framåt utan informerar också läsarna om hur hon anser att berättandet lämpligast bör göras, samt att hon ger information till läsaren om olika angelägenheter som hon tror kan intressera läsaren. Detta görs genom direkta tilltalanden till läsaren, eller rättare sagt de läsarinor som berättarrösten då och då tilltalar i romanen. Detta talar för att författarinnan kan ha haft en tänkt läsarkrets i åtanke.

---

⁴⁶ Ulrika Kärnborg, *Fredrika Bremer*, Stockholm 2001, s. 38

⁴⁷ Carina Burman, *Bremer – En biografi*, Uddevalla 2001, s. 68

⁴⁸ Ulrika Kärnborg, *Fredrika Bremer*, Stockholm 2001, s. 38

⁴⁹ Fredrika Bremer, *Famillen H****, Stockholm 2001, s. XVII

⁵⁰ Fredrika Bremer, *Famillen H****, Stockholm 2001, s. XVI

⁵¹ Fredrika Bremer, *Famillen H****, Stockholm 2001, s. XI

Kvinnofrågan om kvinnors rättigheter har satt sin prägel på Fredrika Bremer verk vilket delvis har sin grund i en längre resa till Amerika. Denna prägel visar sig också i romanen *Familjen H**** och bland annat i ovan beskrivna kapitel.

På sin resa får Fredrika Bremer tillfälle att träffa några av landets ledande feminister. Under tiden pågår det en hetsig debatt om kvinnors rättigheter som också Bremer tar del av. I debatten anordnas det i bland annat nordstaterna ett kvinnokonvent där kvinnlig rösträtt diskuteras.⁵² I Amerika träffar Bremer kvinnor som arbetar lika fritt som män. Bremers resa till Amerika har en betydande inverkan på hennes inställning i kvinnofrågan.⁵³ Hon möter en helt annan bild än tidigare, där kvinnor skriver fritt och arbetar med samma självförtroende som män.⁵⁴ Bremer blir till en början en aning förskräckt av denna bild men blir mer och mer nöjd med vad hon möter och blir mer engagerad i kvinnofrågan. Amerikaresan som pågår under ett par års tid, visar sig bli grunden för Fredrika Bremers ställning i kvinnofrågan.⁵⁵ Fredrika Bremer möter individualismens Amerika och dess utbredning i Amerika, vilket hon uppskattar. Fredrika Bremer ser förflyttning mot jämlikhet. Hon skriver att samhället försöker ge varje medborgare bästa möjliga chans att utveckla sig själv och kunna leva ett liv där mänskliga rättigheter har stor betydelse.⁵⁶ Sammanfattningsvis kan man säga att Fredrika Bremer genom sina upplevelser och möten med olika människor på sin resa, värderar högt det som kan föra utvecklingen framåt till konkret självständighet för kvinnorna.

När det gäller kopplingar till Fredrika Bremers eget liv har det varit svårt att bedöma huruvida det finns självbiografiska delar i romanerna och även i Fredrika Bremers noveller.⁵⁷ Ett exempel på en ganska tydlig självbiografisk del i romanen *Familjen H**** är när Fredrika Bremers syster, Charlotte gifter sig och gör det med samma tvivel som Emilia i *Familjen H****.⁵⁸ Det har hävdats att Fredrika Bremer självklart var påverkad av sin omgivning när hon skrev då det finns likheter mellan den skötsamma storasystern Emilia och Charlotte, kornetten Carl har uppenbara likheter med Fredrikas älsklingsbror August. Beata Hvardagslag har ofta ansetts ha likheter med författarinnan själv vilket jag som läsare också anar.⁵⁹ Fredrika Bremers kännetecken har sagts vara seendet, hon är tecknerskan av livet medan

---

⁵² Ulrika Kärnborg, *Fredrika Bremer*, Stockholm 2001, s. 115

⁵³ Ulrika Kärnborg, *Fredrika Bremer*, Stockholm 2001, s. 118

⁵⁴ Ulrika Kärnborg, *Fredrika Bremer*, Stockholm 2001, s. 117-118

⁵⁵ Ulrika Kärnborg, *Fredrika Bremer*, Stockholm 2001, s. 118

⁵⁶ Ulrika Kärnborg, *Fredrika Bremer*, Stockholm 2001, s. 119

⁵⁷ Carina Burman, *Bremer – En biografi*, Uddevalla 2001, s. 61

⁵⁸ Carina Burman, *Bremer – En biografi*, Uddevalla 2001, s. 66

⁵⁹ Carina Burman, *Bremer – En biografi*, Uddevalla 2001, s. 69-70

fosterdottern, Elisabeth och hennes vackra ögon är blinda alltså saknar författarinnan och romangestalten yttre likheter.⁶⁰

När det gällde uppfostran inom de högre stånden i samhället under det tidiga 1800-talet, handlade det mycket om att göra döttrarna intressanta på äktenskapsmarknaden. Detta kan jämföras med dagens uppfostran då den är inriktad på att förbereda barnen för arbetsmarknaden. Det handlade dock inte om att få tillägna sig kunskap, vilket var männens fördel i samhället. En flicka förväntades kunna lite av varje såsom sjunga, spela lite instrument, teckna, dansa men bara som sagt lite av varje del. Utöver detta skulle flickorna också kunna behärska en del språk. Språken det handlade om var franska, tyska, engelska och italienska.⁶¹

Realismen var på ingång men har än inte funnit sitt fäste men i och med Fredrika Bremers debut kommer allt fler romaner som skildrar medelklassens levnadsförhållanden.

I och med debuten av *Familjen H**** var och förblev Fredrika Bremer en idealrealist, det vill säga att verkligheten betraktades mot bakgrund av idéernas värld.⁶² Romanen var Fredrika Bremers första skildring av ett hem där större delen av romanen utspelar sig.⁶³

I och med realismens inträde skulle nu författarna skriva realistiskt, beskriva verkligheten som folk kände igen. Detta gör Fredrika Bremer i romanen, då hon tar upp en högborgerlig familj. Hon växte själv upp i en högborgerlig familj och hade erfarenheter från densamma. Fredrika Bremer höll sig till normerna som samhället hade satt upp och skrev realistiskt samt att hon presenterar händelserna och personerna på ett sätt som accepterades av samhället. En bidragande orsak till populariteten kan också ha varit den efterfrågan som kom i samband med realismens inträde. En efterfrågan på verklighetsskildringar som främjade kvinnliga författares inträde på marknaden. Folket önskade berättelser om borgerliga familjer.⁶⁴

I romanen möter läsaren den adliga Familjen H*** som består av pappa översten, mamman som i romanen kallas för hennes nåd, tre döttrar och tre söner. Romanen beskriver inte bara kärlekshistorien mellan Emilia och Algernon, som trots allt slutar i äktenskap också tre andra kärlekshistorier som utgör kärnan i romanen. Det är kärleken mellan dottern Julie och Arvid, senare med Professor L***, sonen Carls med Hermine samt Elisabeth,

---

⁶⁰ Carina Burman, *Bremer – En biografi*, Uddevalla 2001, s. 70

⁶¹ Carina, Burman, *Bremer – En biografi*, Uddevalla 2001, s. 16

⁶² Carina Burman, *Bremer – En biografi*, Uddevalla 2001, s. 67

⁶³ Carina Burman, *Bremer – En biografi*, Uddevalla 2001, s.69

⁶⁴ Christina, Sjöblad, *Bläck, äntligen! kan jag skriva en studie i kvinnors dagböcker från 1800-talet*, Stockholm, 2009, s. 98

fosterdotterns incestuösa kärlek till översten. Dessa faktorer förklarar på ett bra sätt varför romanen vann många läsare.⁶⁵ En roman fylld med olika faktorer av vardagsliv, äventyr, kärlek och incest är detta inte märkligt alls.

Ett återkommande tema som Fredrika Bremer använder sig av i sina romaner är kvinnan som gifter sig av plikt, äktenskap utan lycka, försakelse och död.⁶⁶ Både Algernon men framför allt Emilia är rädda för vad de måste försaka för äktenskapets skull. De vet att det är deras plikt att gifta sig och det är nånting som är oundvikligt. De båda är rädda för vad som väntar, kanske framför allt Emilia. De är rädda för det som de behöver försaka för äktenskapets skull. De slits mellan att det är deras plikt som man och kvinna att ingå äktenskap och deras egna känslor. I och med det kommande giftermålet uttrycker Emilia en känsla av att hon redan önskar att hon vore gift så att hon på så viss slapp oro sig. Detta kan tyda på att hon vill gifta sig men är rädd för själva bröllopet i sig, vigseln och inte själva tanken på att vara gift. Under hela kapitlet och också längre fram i romanen talar Emilia emot sig själv och sina känslor i form av liknande kommentarer.

Författaren Christina Sjöblad tar upp i sin bok, *Bläck, äntligen! kan jag skriva*, flera intressanta saker kring Fredrika Bremer. En av dessa är vad hon anser är intressant, är Fredrika Bremers gestaltningar av de manliga och kvinnliga huvudpersonerna och deras jaguppfattning samt deras respektive förväntningar på det andra könet. Detta får mig direkt att tänka på när Emilia ska välja sin tilltänkta make, hon avvisar den ene efter den andra utan något egentligt, rimligt skäl.

Både Algernon och Emilia har förväntningar på varandra som de i början inte verkar lyckas leva upp till, hur de än vrider och vänder. Julie som bryter sin förlovning med Arvid och sedan gifter sig med Professor L*** begår normbrott genom att hennes förväntningar på sin blivande make ändrades.

När det kommer till Fredrika Bremers egna eventuella kärleksliv, har forskare som studerat Bremer, hävdad att anledningen till att hennes romaner kan uppfattas som fattiga på erotik, är Fredrika Bremers egen brist på kärlek.⁶⁷ Emellertid finns det omständigheter som talar emot detta. Fredrika Bremer träffade under åren 1831-32 Per Johan Böklin, som var rektor för lärdomsskolan i Kristianstad och som kom att bli Fredrika Bremers handledare. Kontakten kom att bli en livslång brevväxling.⁶⁸ I deras långa brevväxling kan man följa

---

⁶⁵ Carina Burman, *Bremer – En biografi*, Uddevalla 2001, s. 69

⁶⁶ Christina, Sjöblad, *Bläck, äntligen! kan jag skriva en studie i kvinnors dagböcker från 1800-talet*, Stockholm, 2009, s. 98

⁶⁷ Ulrika Kärnborg, *Fredrika Bremer*, Stockholm 2001, s. 38

⁶⁸ Madeleine Gustafsson, *Vägen ut Om Fredrika Bremer I Kvinnornas litteraturhistoria* Lund 1981, s. 91

deras förhållande och dess utveckling från beundran till en kontakt som pendlade mellan vänskap och kärlek.⁶⁹ Förhållandet komplicerades ytterligare när Böklin friade till Fredrika Bremer i augusti 1832. Därmed ifrågasattes den plan hon har tänkt för sig själv och sitt liv som är beskrivet i en av hennes biografier. I biografien redogör hon för hur hon önskar leva sitt liv. Ledorden i hennes liv var lärdom, författarskap och att förbättra villkoren för mänskligheten.⁷⁰

Turerna kring frieriet och Böklins flera försök till detsamma, börjar 1832 och fortsätter till 1835 då Fredrika Bremer beslutade sig för att flytta till Norge. Under tiden förlovar sig Böklin med en annan kvinna.⁷¹ Anledningen till att proceduren angående frieriet och svaret på detta drog långt ut på tiden, berodde dels på att parterna bodde avlägset ifrån varandra och dels på att Fredrika dröjde länge med att ge Böklin ett tydligt nej. Dock visade hon både varma känslor och ett glatt humör och Böklin hoppades in i det sista på att svaret skulle bli ett ja. Det påstås dock att Fredrika Bremer inte var kär i Böklin. Ett liv som självständig författare tog överhanden.⁷² Detta kan kopplas samman med hennes beskrivningar av äktenskapet i den här uppsatsens utvalda delar. Som tidigare nämnt ville Fredrika Bremer påvisa farorna med äktenskapet som institution och kanske var det också så att hon själv var rädd för det, hon vill förbli en fri kvinna med möjligheten att leva sitt eget liv.

5.1 Avslutning

Genom utgivandet av romanen *Familjen H**** 1830 lade Fredrika Bremer grunden för sitt rykte som romanförfattare, vilket har stått sig fram till idag. Detta dels för att det finns mycket forskning kring Fredrika Bremers liv och författarskap och dels för att det skapades ett förbund år 1884 av Sophie Leijonhufvud-Adlersparre som kallas för Fredrika Bremer förbundet, som än idag arbetar med jämställdhetsfrågor. Det finns också en staty av Fredrika Bremer som finns att beskåda i Humlegården i Stockholm som avtäcktes redan 1927. Statyn gjordes av en kvinna vid namn, Sigfrid Fridman och statyn är den enda i Humlegården av totalt tolv statyer som föreställer en kvinna.⁷³

---

⁶⁹ Madeleine Gustafsson, Vägen ut Om Fredrika Bremer I *Kvinnornas litteraturhistoria* Lund 1981, s. 91

⁷⁰ Eva Hættner Aurelius, *Inför Lagen kvinnliga svenska biografier från Agneta Horn till Fredrika Bremer*, Linköping 1996, s. 324

⁷¹ Eva Hættner Aurelius, *Inför Lagen kvinnliga svenska biografier från Agneta Horn till Fredrika Bremer*, Linköping 1996, s. 324

⁷² Eva Hættner Aurelius, *Inför Lagen kvinnliga svenska biografier från Agneta Horn till Fredrika Bremer*, Linköping 1996, s. 324

⁷³ Kungliga Biblioteket, Stockholm http://www.kb.se/bilder/Om/verksamhet/Bremer_2010-01-02

(Hämtad 2010-01-02)

Trots att jag själv bara tagit del av bråkdel av allt det som finns skrivet om Fredrika Bremer har jag börjat förstå vad förklaringen är till varför hon räknas som den kvinnliga förgrundsgestalten inom svensk litteratur. Förståelsen hos mig har växt om varför hennes roman, *Familjen H**** anses vara startskottet för realismens strömning inom litteraturen. Den är skriven på ett speciellt sätt med dels berättarrösten och tilltalet till läsaren men också hur temat relationer framställs. Fredrika Bremer beskriver både kärleksförhållandena och familjeförhållandena på ett sätt som det förväntades av en författare under 1800-talet men samtidigt gjorde hon det på ett intressant och underhållande sätt.

En intressant infallsvinkel som Ulrika Kärnborg beskriver som storslaget med Fredrika Bremer är enligt henne, Fredrika Bremers pragmatism. Det vill säga hennes förmåga att aldrig i längre stunder i hennes texter beröra ämnet människovärde. Detta gör enligt Kärnborg att Fredrika Bremer ofta ser igenom sin tids stora offentliga lögner och hennes sätt att skriva klyver hon dem mitt itu. Genom detta sätt att skriva menar Kärnborg, talar Fredrika Bremer lika mycket till en modern läsare som till en läsare under hennes egen tid.⁷⁴

I mitt framtida arbete som gymnasielärare i svenska kommer jag att använda mig av denna uppsats och dess innehåll i min undervisning. Jag kommer också att lyfta fram delar av det som Fredrika Bremer skrev om och diskutera frågor med elever som fortfarande än idag är aktuella. Detta är frågor som jämställdhet, kvinnans roll under 1800-talet jämfört med idag, samhällets villkor och normer och hur mycket detta styr oss människor.

---

⁷⁴ Ulrika Kärnborg, *Fredrika Bremer*, Stockholm 2001, s. 18

6. KÄLLFÖRTECKNING

Tryckta källor:

Aurelius, Eva Hættner (1996), *Inför Lagen. Kvinnliga svenska självbiografier från Agneta Horn till Fredrika Bremer*. Linköping: Nova Print AB.

Bremer, Fredrika (2001), *Familjen H****. Stockholm: Svenska Vitterhetssamfundet.

Burman, Carina (2001), *Bremer en biografi*. Uddevalla: Albert Bonniers Förlag

Gustafsson, Madeleine (1981) *Vägen ut om Fredrika Bremer*. Lund: Författarförlaget

Kärnborg, Ulrika (2001) *Fredrika Bremer*. Stockholm: Natur och Kultur

Sjöblad, Christina (2009) *Bläck, äntligen! kan jag skriva en studie i kvinnors dagböcker från 1800 talet*. Stockholm: Carlssons Bokförlag.

Strömquist, Siv (2007) *Skrivboken skrivprocess, skrivråd och skrivstrategier*. Malmö:

Gleerups

Strömquist, Siv (2008) *Svenska skrivregler*, utgiven av Svenska språknämnden, Stockholm:

Liber

Tenngart, Paul (2008) *Litteraturteori*. Malmö: Gleerups

Otryckta källor:

Kungliga Biblioteket, Stockholm. <http://www.kb.se/bilder/Om/verksamhet/Bremer>

(Hämtad 2010-01-02) Innehållsansvarig Håkan Färje - Senast uppdaterad 2007-07-02